

עפ"ת 26589/04/17 - מחמוד אבו סלאח נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 26589-04-17 אבו סלאח נ' מ.י. תביעות חדרה -משטרת ישראל

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט ערן קוטון

מחמוד אבו סלאח

מערער

נגד

מדינת ישראל

משיבה

פסק דין

מבוא

1. לפני ערעור על החלטתו של בית משפט השלום לתעבורה בחדרה (להלן: "**בית משפט קמא**") בגדרה נדחתה בקשת המערער להורות על ביטול גזר הדין שניתן בהעדרו בגדרי תיק ת"ד 1242/07.

2. לפני בית משפט קמא הונח כתב אישום המייחס למערער ביצוע עבירות של נהיגה רשלנית, סטיה מנתיב וגרימת נזק לרכוש ולאדם, לפי סעיף 262(2) ביחד עם סעיף 38(2) לפקודת התעבורה [נוסח חדש] ותקנות 21(ב) ו-40(א) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961.

כתב האישום

3. על פי עובדות כתב האישום, ביום 26.12.06 בשעה 13:00, נהג המערער באוטובוס זעיר בכביש מס' 2 לכיוון דרום. בהגיעו לקילומטר 74.5 נהג המערער ברשלנות, סטה מנתיב נסיעתו לימין, התנגש במעקה שבשוליים, סטה שמאלה, עלה על הכביש והתנגש במעקה שבין שני נתיבי הנסיעה.

כתוצאה מתאונת הדרכים נחבל המערער ונחבלו עשרה נוסעים, אף כלי הרכב המעורב ניזוק.

(להלן תיקרא תאונת הדרכים גם: "**האירוע**").

ההליך לפני בית משפט קמא

4. כתב האישום הוגש לבית משפט קמא בשנת 2007 והדיון הראשון התקיים בבית משפט קמא ביום 23.12.07. ביום 17.2.08 התייצבו המערער ובא כוחו דאז (להלן: "**עורך הדין הקודם**") והמערער השיב למיוחס לו בכתב האישום. עורך הדין הקודם כפר בשם המערער בעובדות כתב האישום וטען "באותו יום היה יום גשום והיתה תאונת דרכים הוא הסיט את הרכב וכתוצאה מתנאי מזג האוויר הוא החליק ופגע במעקה ואחר כך בצד השני".

לפיכך, נקבע הדיון לשמיעת הוכחות ליום 4.1.09 בשעה 11:30. בית משפט קמא הוסיף "הוסברה לנאשם חובתו להתייצב להמשך הדיון במועד שנקבע, שאם לא כן רשאי יהא בית המשפט לדונו שלא בפניו".

5. מסיבה שלא הובררה עד תום, דיון ההוכחות לא התקיים ביום 4.1.09 כי אם ביום 15.11.09.

על פי אישורי מסירה שצורפו לתיק בית משפט קמא, הוזמן עורך הדין הקודם לדיון ההוכחות הנ"ל ביום 24.6.09. בנוסף הוזמן המערער באמצעות דואר רשום ביום 8.7.09 אולם דבר הדואר "לא נדרש". לפיכך, ביום 12.7.09 הוזמן המערער לדיון ההוכחות באמצעות הדבקת ההזמנה על דלת ביתו. באישור המסירה שצורף לתיק בית משפט קמא צוין שמו של המערער, צוין שם אביו וכן צוין מספר הזהות של המערער.

המערער לא התייצב להמשך בירור דינו ולכן ביום 15.11.09 התקיים הדיון בבית משפט קמא בהעדרו. בית משפט קמא צוין כי המערער הוזמן כדין אך לא התייצב ולפיכך ראה בכך בית משפט קמא "הודייה בעובדות הנטענות בכתב האישום".

בית משפט קמא דן את המערער לתשלום קנס בסך 1,500 ₪, פסילה מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 3 חודשים, ופסילה מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 3 חודשים, וזאת על תנאי למשך שנתיים.

על פי אישור מסירה שצורף לתיק בית משפט קמא עורך הדין הקודם קיבל ביום 8.12.09 הודעה על גזר הדין.

בקשת המערער שהוגשה לבית משפט קמא וההחלטה שניתנה בגינה

6. ביום 31.1.17 הגיש המערער לבית משפט קמא באמצעות בא כוחו דהיום "בקשה דחופה לביטול גזר דין שניתן בהעדר ועיכוב ביצוע".

בבקשתו טען המערער לפני בית משפט קמא כי לא ידע שהוזמן להתייצב לדיון "בבית המשפט השלום לתעבורה בנצרת ביום 7.12.16". נודע למערער על גזר הדין "רק לאחר שהגיע ביום 8.12.16 למשרד רישוי על מנת לקבל את רישיון הנהיגה לאחר שעבר מבחן עיוני". המערער התקשר לבא כוחו אשר הודיעו כי נשפט בהעדרו. המערער פעל לבירור העניין והזמין ביום 5.1.17 ממשרד הרישוי מסמך על מצב הרישיון. המערער גילה להפתעתו באופן לא צפוי כי רישיון הנהיגה שלו נפסל נוכח גזר הדין שניתן בהעדרו. המערער פנה לבא כוחו והוברר כי ביום 15.11.09 ניתן פסק דין בהעדרו של המערער.

7. לטענת המערער לא הודע לו כלל ועיקר שרישיון הנהיגה שלו נפסל גם נוכח העובדה שביום 4.8.15 קיבל דוח תנועה בגין שימוש בטלפון בזמן נהיגה, אך השוטר עורך הדוח לא צוין בפניו כי הוא פסול מלנהוג. לאחר קבלת הדוח בהיותו נעדר "עבר תעבורת" פנה למרכז פניות נהגים בבקשה להמרת הדוח באזהרה ובקשתו התקבלה. לא נמסר לו כי נהג בזמן פסילה ואף לא הודע לו דבר הפסילה.

8. לגופו של עניין, נטען כי המערער לא ביצע את העבירה שיוחסה לו בכתב האישום בבית משפט קמא.

לגרסתו הוא אינו אחראי לתאונה ומדובר בתאונה עצמית במסגרתה לא נגרם כל נזק לצד שלישי. הרכב בו נהג המערער החליק ופגע במעקה בטיחות מסיבות שלא היו תלויות במערער ולא היתה לו שליטה עליהן. במקום התרחשה תאונת דרכים "דלפו שמנים על הכביש, הכביש היה רטוב, עקב מזג האוויר הגשום". סבור המערער כי לא היה מקום לפסול את רישיון הנהיגה שלו בפרט שנעדר הוא הרשעות קודמות תעבורתיות ולא היה מעורב בתאונת דרכים אחרת או בעבירה חמורה. העונש שהוטל על המערער חמור ביותר ואינו משקף את מהות העבירה ואת נסיבותיו של המערער. לגישת המערער לא היה כלל מקום להגיש את כתב האישום ובכל מקרה לא היה נכון להטיל עליו עונש פסילה בפועל.

כן הוסבר שאם לא יבוטל גזר הדין ייגרם למערער נזק בלתי הפיך. לאחרונה היה המערער מעורב בתאונת דרכים ולרכב אחר שהיה מעורב באותה תאונה נגרם נזק. חברת הביטוח בה מבוטח הרכב בו נהג המערער אינה מוכנה להעמיד כיסוי ביטוחי נוכח הפסילה שהוטלה על המערער בעבר בגזר דינו של בית משפט קמא.

9. נטען שהמערער אדם נורמטיבי ומכובד העובד במפעל עצים. רישיון הנהיגה נחוץ לו לצורך פרנסתו והוא מבקש לקבל את יומו בבית משפט קמא מכוח זכות הגישה לערכאות.

10. הותרת פסק דינו של בית משפט קמא על כנו תביא לנזק בלתי הפיך ותהווה תוצאה בלתי צודקת. היעדרו של המבקש מהדין בבית משפט קמא לא נבע מזלזול אלא מן העובדה שעורך הדין הקודם הפסיק לעסוק במקצוע.

11. לגישת המערער על המהות לגבור על הפרוצדורה. אף לפני משורת הדין התבקש בית משפט קמא לבטל את גזר הדין שניתן בהעדר המערער ולעכב את ביצועו עד מתן החלטה בבקשה.

12. המשיבה התנגדה לבקשה וטענה כי עסקין בכתב אישום שהוגש בשנת 2007 ולמועד ההוכחות ביום 15.11.09 התייצבו עדיה בניגוד למערער ועורך הדין הקודם.

המערער עשה דין לעצמו, בחר שלא להתייצב לדיון שנקבע ולא הגיש בקשה לדחיית הדיון. אין בנסיבותיו של המערער סיבה אשר יש בה להצדיק את ביטול גזר הדין עת למעלה משבע שנים לא פנה המבקש בבקשה לבטלו.

עוד ציינה המשיבה כי טענותיו של המערער בתחילת בקשתו הנוגעות לתאריך 8.12.16 ולדין בבית משפט בנצרת אינן מתיישבות עם עובדות ההליך.

13. ביום 12.3.17 דחה בית משפט קמא את בקשת המערער.

בית משפט קמא ציין כי החליט לדחות את הבקשה "מנימוקי המאשימה".

על החלטה זו הוגש הערעור דנן.

הערער

14. לטענת המערער היה על בית משפט קמא להורות על ביטול גזר הדין שכן המשיבה לא התייחסה כלל בתגובתה לסיכויי הצלחתו של המערער, בפרט שלא היה ער לכך שהוא פסול מלנהוג. לטענתו הוא אינו אחראי לתאונה המפורטת בכתב האישום. מדובר בתאונה עצמית, הרכב בו נהג החליק ופגע במעקה בטיחות "עקב שמנים שדלפו על הכביש". אף מזג האוויר הגשום תרם תרומה משמעותית להחלקה, כך שהתאונה היתה בלתי נמנעת.

המערער גורס שסיכויי הצלחתו בהליך, אם ינוהל, מגיעים לשיעור של 100%, ולמצער ניתן יהיה להגיע להסדר טיעון ללא רכיב של פסילה. בכך יהיה כדי לחסוך את הנזק שנגרם בתאונה בה היה מעורב המערער לאחרונה, ובגינה סירבה חברת הביטוח להכיר בכיסוי הביטוחי עקב הפסילה מושא ההליך בבית משפט קמא. חומר הראיות לדידו של המערער אינו יכול לבסס הרשעה. עוד הוזכר כי המערער קיבל דוח תנועה אך לא נמסר לו כי הוא נתון בפסילה, ועורך הדין הקודם הפסיק לעסוק במקצוע ונפגע קשות ברגלו בתאונת עבודה.

למערער נגרם עיוות דין שכן לא ניתן לו יומו בבית המשפט והוא הורשע עקב אי התייצבותו לדיון מבלי שנבחנו הראיות וחומר החקירה ומבלי שנשמעה גרסתו. את הפגם ניתן לרפא בחיוב המערער בהוצאות אך אין לחסום את שערי בית המשפט בפניו.

15. בדיון חזר ב"כ המערער על טענותיו ואישר כי העדרו של המערער מדיון ההוכחות בבית משפט קמא מקורו בתקלה. עוד טען כי עורך הדין הקודם עזב את גבולות הארץ לאחר שנישא לאזרחית זרה.

על פי הטענה עורך הדין הקודם לא עדכן את המערער בדבר מועד ההוכחות החלופי ואף לא עדכן את המערער בדבר גזר הדין. אלמלא תאונת הדרכים בה היה מעורב המערער לאחרונה, לא היה יודע כלל על גזר דינו של בית משפט קמא. ראייה לכך היא הודעתו שנמסרה במסגרת דיווח על תאונת הדרכים הכולל אישור שנהג ברכבו של מעסיקו.

16. המשיבה התנגדה מכל וכל לביטול גזר הדין בפרט לאחר שב"כ המערער דהיום אישר שהמערער לא התייצב לדיון בבית משפט קמא עקב תקלה ולא ניסה להיתלות בסיבה אחרת.

לגישת המשיבה, ככל שחולף הזמן ממועד גזר הדין כי אז אמור להצטמצם משקלה של הטענה בדבר עיוות דין שנגרם כביכול למערער עת נידון בהעדרו.

במקרה הנוכחי גזר דינו של בית משפט קמא ניתן ביום 15.11.09 אלא שכתב האישום מתייחס לאירוע שהתרחש ביום 26.12.06. מכאן שחלפו למעלה מעשר שנים ממועד האירוע מושא האישום, ולא ניתן לסבור כי ניתן יהיה לנהל הליך משפטי ראוי ככל שגזר הדין יבוטל והמערער אף יכפור במיוחס לו. זאת בשל מגבלות הזמן והתקופה הארוכה שחלפה מן האירוע.

לטענת המשיבה קבלת הערעור תיצור עיוות דין כלפי הציבור ותאיין את תכלית ההליך המתקיים בבתי המשפט לתעבורה שמטרתו קיום בירור יעיל, מהיר וענייני, ומתן פסק דין תוך פרק זמן קצר יחסית.

עוד נטען כי כלל לא נטענה בבית משפט קמא טענה לפיה עקב תאונה אחרת נזלו שמנים על הכביש והם אלו שהביאו את המערער לסטיה מנתיב נסיעתו כמפורט בכתב האישום.

דין והכרעה

17. בחנתי את הנתונים שלפני ושקלתי עניינו של המערער.

כמפורט מעלה, המערער התייצב בתחילת משפטו וטען באמצעות עורך הדין הקודם טענת הגנה לפיה אינו אחראי לאירוע מושא האישום. בנוכחות המערער נקבע הדיון לשמיעת הוכחות ובית משפט קמא הזהירו כי אם לא יתייצב יידון בהעדרו. מועד הדיון אומנם שונה, אך גם למועד זה הוזמן המערער כדין, הן באמצעות עורך הדין הקודם, הן באמצעות דואר רשום והן באמצעות הדבקת ההזמנה על דלת ביתו. עדי המאשימה התייצבו לדיון ההוכחות אך עדותם לא נשמעה שכן בית משפט קמא ראה בהתנהלותו של המערער הודיה במיוחד לו בכתב האישום.

18. המערער עשה דין לעצמו ולא רק שלא התייצב בבית משפט קמא בדיון ההוכחות, אלא אף נמנע מלברר את תוצאות ההליך. המערער היה מודע לקיומו של הליך אשר בתחילתו נכח. לא נמסר כל הסבר, ודאי לא הסבר סביר, על שום מה נמנע המערער מלברר באופן אישי ופרטני כיצד הסתיים ההליך בגין תאונת הדרכים אשר בעטיה הואשם ומה היתה אחריתו. טענות המערער ביחס לעורך הדין הקודם לא הוכחו בצורה מספקת, לשון המעטה. מעבר לכך, אף אם עורך הדין הקודם נתקל בקשיים, קשה להבין או לקבל הסרת כל אחריות מכתפי המערער עצמו. הרי המערער נכח בדיון הראשון בו נקבע מועד הוכחות והודע לו כי אם לא התייצב יידון בהיעדרו.

19. על רקע האמור עד כה שקלתי את יתר הטענות.

כמקובל ניתן לבטל פסק דין שניתן בהעדרו של נאשם אם היתה סיבה מוצדקת לאי התייצבותו לדיון או אם נגרם לו עיוות דין עת נדון בהיעדרו.

בעניינינו לא הוכחה באופן מניח את הדעת קיומה של סיבה כלשהי, כל שכן סיבה מוצדקת, להיעדרו של המערער מן הדיון בו הורשע ונגזר דינו בהעדרו.

20. אשר לטענת עיוות הדין, בהקשר זה יש לשים לב לכך שאמנם עורך הדין הקודם טען בשלב ההקראה כי במקום התרחשה תאונה קודם לאירוע מושא האישום, אך לא טען כי שמנים נזלו על הכביש. למעשה טענה זו נטענה לראשונה בבקשת המערער שהוגשה לבית משפט קמא ביום 31.1.17, למעלה מעשר שנים לאחר האירוע. בהודעת הערעור (ראו: סעיף 9) אף הודגשה טענה זו וקו נמתח מתחתיה.

קשה להשתחרר מן הרושם לפיו הטענה נוצרה על מנת לבסס טענת עיוות דין, עת נראה כי לא ניתן כיום, לאחר למעלה מעשור מעת קרות האירוע, להביא ראיות לסתירתה.

בנסיבות אלה, לא שוכנעתי במידה הדרושה כי למערער נגרם עיוות דין עת נשפט בהעדרו לפני למעלה משבע שנים, בפרט שבמהלכן לא טרח לברר מה עלה בגורל ההליך שהחל בנוכחותו ואף לא הגיש כל בקשה לבית משפט קמא.

21. אפנה לדברים שנפסקו בגדרי רע"פ 6543/16 נווה נ' מדינת ישראל (31.8.16) -

"תכליתו של סעיף 240 לחוק סדר הדין הפלילי, היא יעול ההליך הפלילי בעבירות קלות, עולה כבר מכותרתו, שהינה "סדרי דין מיוחדים בעבירות קלות". כפי שציין המשנה לנשיא ת' אור ברע"פ 9142/01 איטליא נ' מדינת ישראל (2.10.2003): "ניתנת במסגרתו אפשרות לנאשם, אם הוא בוחר בכך, שלא להיות נוכח בעת הדיון כך שזה יתנהל בהיעדרו. הדין קובע שבמקרה כזה יראוהו כמודה בכל העובדות אשר בכתב-האישום, משמע: על הנאשם לדעת שאי-התייצבות כמוה כהודאה. מרבית עבירות התנועה הן קלות, ואם הנאשם אינו חולק על אשמתו בעבירה המיוחסת לו, והוא מוכן להותיר לבית-המשפט להרשיעו ולגזור את דינו שלא בנוכחותו, רשאי בית-המשפט לעשות כן. מכך מפיקים תועלת הן הנאשם הן המערכת השיפוטית והציבור: הנאשם מצדו אינו נדרש לבטל את עיסוקיו כדי ליטול חלק בדיון. מנקודת מבטם של המערכת השיפוטית והציבור, הדיון הוא קצר, ואי-התייצבות הנאשם אינה מביאה לדחיית הדיון, וכך נחסך זמן שיפוטי. סעיף 240 לחוק מיועד גם למנוע מצבים שבהם יוכל נאשם לסכל את ההליך או לעכבו באמצעות אי-התייצבותו בתחילת המשפט או בהמשכו. בשני המקרים רואים בנאשם כמודה בעובדות של כתב-האישום, וניתן לדון בעניינו שלא בנוכחותו ולגזור את דינו".

לא נעלמה מעיני המחוקק הפגיעה המסויימת בזכותו של הנאשם לנהל את הגנתו, בעקבות ההסדר המתואר לעיל, ומשכך מורה סעיף 240(א)(3) על שני "מנגנוני איזון", שמטרתם צמצומה של אותה פגיעה. זאת, באמצעות ההוראה כי ההסדר האמור יופעל רק כאשר סבור בית המשפט כי "לא יהיה בשפיטתו משום עיוות דין לנאשם", והסייג לפיו בית המשפט "לא יטיל עליו עונש מאסר".

דומני שקבלת טענת המערער תביא לפגיעה בתכלית החקיקה ולא לחינם טענה המשיבה כי אם תתקבל הטענה יגרם עיוות דין לציבור.

22. כן אפנה לדבריו של בית המשפט בעפ"ת (מחוזי חיפה) 54401-01-17 תומר נ' מדינת ישראל (15.2.17) -

"ב"כ המערער סמך יהבו על עילת "עיוות הדין" וטען בפניי ארוכות לגבי עיוות הדין שייגרם למערער באם תיוותר הכרעת הדין על כנה. טענה זו מעוררת קושי שכן משמעה שכל אימת שבפי נאשם טענת הגנה ראויה, יקים הדבר עילה לביטול גזר הדין שניתן נגדו בהעדר התייצבות. יפים לעניין זה דברי כב' השופט א' שיף בע"פ (חי') 2119/02 כהן נ' מדינת ישראל (14.4.2002) בציינו כי:

"... אין זה סביר להניח כי בכל מקרה שבו תיטען טענה כי למערער הגנה טובה לגופו של ענין, תינתן לו, תוך שימוש בטענה של 'עיוות הדין' הזכות לגרום לביטולו של פסק הדין המרשיע. פרשנות כזו משמעותה כי אף שהמחוקק ראה נאשם כזה כמודה בעובדות המיוחסות לו בכתב האישום, מאפשר לו בית המשפט באמצעות דיון מקיף בראיות לחזור בו למעשה מהודאתו. פרשנות כזו היתה מסכלת את

מטרת המחוקק שכן משמעותה היא שכל מי שאפשר שיש לו הגנה טובה, יכול שלא להופיע לשיבות בית המשפט ומאוחר יותר, לאחר הרשעתו, יוכל לגרום לביטולו של פסק הדין המרשיע. שונה המצב, במקרים בהם על פניו נראה כי הנאשם הגנה טובה. למשל כשכתב האישום אינו מגלה עבירה או כשמדו"ח השוטר עולה כי הנאשם לא עבר כל עבירה. במקרים כאלה אפשר שתתקבל טענת עיוות הדין שתביא לביטול ההרשעה ולקיומו של הדין מחדש".

בענייננו, אפשר ועומדת למערער טענה טובה לגוף העניין, אך ספק אם הותרת הרשעתו על כנה, חרף אותה טענה, מגעת כדי עיוות דין".

עוד אציין שמקרה דומה הובא לאחרונה לפני בית המשפט העליון אשר דחה בקשת ערעור ברע"פ 3313/17 **עאסלה נ' מדינת ישראל** (27.4.17).

23. אשר על כן לא מצאתי כי יש הצדקה לשנות את החלטתו של בית משפט קמא, ואין לקבוע כי נפל בה פגם הדורש התערבות. כן אבהיר כי העונש אשר הוטל על המערער בהיעדרו אינו מחמיר ואיני סבור כי הוא חורג ממדיניות הענישה הנהוגה והראויה בגין עבירות מן הסוג בהן כשל המערער.

24. משאלו פני הדברים הערעור נדחה.

הצדדים הסכימו כי פסק הדין יינתן בהיעדרם.

המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים ותוודא קבלתו.

ניתן היום, כ"ה אייר תשע"ז, 21 מאי 2017, בהעדר הצדדים.